

Jiřímu Trávničkovi

Hana Svanovská

Milý Jiří,

když se na jaře 1998 objevilo ve dveřích tehdejší učebny číslo 2 v dnes již zrekonstruované a pro mě trochu odosobněné budově brněnské filozofické fakulty Tvé typické nazelenalé sáčko a našemu kruhu začala semestrální výuka obávaného předmětu „Teorie literatury“, netušila jsem, že se naše zájmy a stezky životní i profesní budou pravidelně a dobrovolně protínat ještě o více než dvacet let později.

Začátky nebyly jednoduché pro nikoho. Dvaceti už tak vyjukaným studentům (převážně studentkám) prvního ročníku jsi totiž totálně zamotal hlavu – nejen specifickým osobním šarmem, s nímž jsi nás uvrhl do změti všech těch navzájem se pletoucích literárněvědných termínů, ale především nároky na naše seminární výstupy. A ač mě studium veskrze bavilo, některými okamžiky jsem se i já doslova prozápasila – neseš „odpovědnost“ například za mé vyčerpávající noční utkání se studii literárního teoretika Janusze Sławińskiego (samozřejmě v polském originále). Poněkud úkorně rovněž působilo Tvé zhodnocení mé snaživé interpretace Máchovy básně „Temná noci! Jasná noci!“ (pravil jsi, že jsem z toho textu „udělala mrtvolku“) a poněkud nejistá jsem byla i při závěrečné zkoušce u klopýtání jambickými rytmy Tomanova „Února“.

Postupem času jsem ovšem mezi vší tou akademickou důstojnou formálností, kterou jsi jako tehdejší vedoucí Ústavu české literatury musel vykazovat nejen ve svém vystupování, ale i v některých odborných publikacích, začala rozeznávat nesmírně sympatický rys; totiž že Tvůj zájem o knihy všeho druhu není veden jen úzkou odbornou specializací, nýbrž uvěřitelným čtenářským zápalem, který se stále více

vzdaluje od bytí jen náznak interpretací exhibice. Ostatně, s nadšením jsem sledovala, když jsi v minulém desetiletí začal se svými výzkumy čtenářství – myslím, že Tě to (a později jsi mi to sám potvrdil) začalo posunovat i osobně. Vnímala jsem (tenkrát ještě spíš z knižních výstupů těchto pozoruhodných anket než z našich vzájemných debat), jak na horizontální rovině, skrze všechny lidi, s nimiž se při této příležitosti setkáváš, přirozeně vystupuješ z oné intelektuálně-akademické univerzitní „bubliny“, a jak tím (paradoxně!) rozšiřuješ svůj lidský i odborný záběr.

Už si teď nevzpomenu, kdy a jak jsme spolu před pár lety narazili na úžeji i širěji spirituální témata, která nás spolu tolik baví dodnes; předpokládám, že i tohle se vyvinulo z debaty o nějaké zajímavé knížce. Každopádně mě nadlouho zasáhlo hluboké svědectví o Tvém „příklonu“ od spíše vnější příslušnosti ke katolické církvi k opravdové a se vši vážností prožívané křesťanské víře, které jsem v roce 2016 zaznamenala pro pořad Radia Proglas *Křesťán a svět*. Toto Tvé „obrácení“ navíc nepodnítila literatura, ale odehrálo se na duchovních cvičeních pro manžele – skutečnost, která mě v té chvíli poněkud omráčila, ale když jsi mě pak (už mimo rozhlasový mikrofon) zasvětil do svých dalších osobních aktivit, které z této události vyplynuly (a kterým se, pokud vím, věnuješ dodnes), byl to pro mě jen další důkaz, jak vynalézavě nevyzpytatelné jsou Boží cesty...

Boží cesty ovšem směřují do různých stran a bylo tomu tak i tenkrát. Myslím, že právě kolem natáčení tohoto rozhovoru vznikl nápad na vytvoření dialogické podoby pořadu *Knihovnička* – a o tom, že jde o projekt pozeňnaný, svědčí, že už ho realizujeme čtvrtým rokem a společných *Knihovniček* jsme vytvořili ke dni Tvého letošního jubilea přesně čtyřicet. Zatímco dramaturgický výběr jednotlivých titulů nechávám přece jen s pokorou Tvé někdejší žákyně většinou na Tobě, od začátku mě těší, s jakou důvěrou přistupuješ ke mnou vytvářené obsahové linii konkrétních dialogů. A s ještě větší radostí sleduji, jak se se zvyšující se hladinou vzájemného lidského i duchovního porozumění mezi námi v průběhu natáčení rozvolňují předem vytvořené scénáře jednotlivých pořadů ve prospěch svobodné improvizace, která si, věřím, hledá stezky dosud nevyšlapané.

Přiznám se, že poslední rok, spíš dva se ale nejvíc těším na to, až u našeho sezení v Tvé domácí knihovně vypnu nahrávací zařízení

a budeme jen tak volně debatovat o tom, co nám v posledních týdnech přišlo pod ruku – ať už jsou to (asi nejčastěji) knihy rozhovorů s duchovní tematikou, současná próza (méně poezie) nebo historické či životopisné studie. Díky Tobě totiž často odcházím obohacena pozoruhodným detailem, souvislostí, někdy i přímo odkazem na další literaturu – jako kdysi, před těmi více než dvaceti lety. Jen už to není v posluchárně číslo 2 a nazelenalé sáčko už taky nenosíš.

Milý Jiří, do dalších minut, hodin, dnů, měsíců a let Tvého pozemského života Ti přeji, ať se nezastavuješ na žádné ze svých naznačených cest – a pokud už zůstaneš stát, tak jen proto, abys důkladně prokonzultoval s Hospodinem, kterým směrem se vydat dál...

V úctě a přátelství Hanka